

تأثیرات فصول مانسونی بر روی جوامع خرچنگ‌های حقیقی در سواحل جزر و مدی

دریای عمان

ایلیا اعتمادی دیلمی^{1*}؛ تورج ولی نسب²؛ علی‌رضا راستگو³؛ محمدشریف رنجبر¹

¹ گروه زیست‌شناسی دریا، دانشکده علوم و فنون دریایی ابن‌سینا، دانشگاه هرمزگان، ایران

² موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، تهران

³ پژوهشکده اکولوژی خلیج فارس و دریای عمان، موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور، سازمان تحقیقات، آموزش و

ترویج کشاورزی، بندرعباس

*مسئول مکاتبات: eelia.e.d.c@gmail.com

چکیده: این پژوهش با هدف مطالعه و بررسی تاکسونومیک و اکولوژیک خرچنگ‌های حقیقی مناطق جزر و مدی و زیر جزر و مدی دریای عمان (محدوده شرق استان هرمزگان)، با در نظر گرفتن پنج منطقه مطالعاتی شامل سه ناحیه بالا، میان و پایین جزر و مدی در سواحل نخل ناخدا، بندر سیریک، بندر جاسک، خور خلاصی و ساحل ونک و همچنین پنجاه و شش ایستگاه دریایی، حدفصل محدوده دریایی بندرعباس تا منطقه دریایی میدانی، صورت پذیرفت. طی این مطالعه در مناطق جزر و مدی 9 خانواده شامل 14 گونه و در مناطق مطالعاتی دریایی 7 خانواده شامل 12 گونه شناسایی شدند. تمام گونه‌های مورد بررسی در این پژوهش تا حد گونه شناسایی شده و صحت شناسایی‌ها با دپارتمان سخت‌پوست شناسی موزه Senkenberg دانشگاه فرانکفورت مورد بحث و تأیید قرار گرفت. از بین خانواده‌های شناسایی شده، خانواده Portunidae و Xanthidae در منطقه مطالعاتی جزر و مدی و دریایی مشترک بوده، اما گونه‌های مشترک بین این دو منطقه به خانواده Portunidae (Portunus segnis و P. pelagicus) تعلق داشتند. از بین خانواده‌های صید شده در منطقه مطالعاتی دریایی، بیشترین فراوانی گونه‌ها، مرتبط با خانواده Portunidae با 56 درصد و بعد از آن خانواده Epialthidae با 15 درصد است. ضمناً کمترین فراوانی گونه‌ها به دو خانواده Parthenopidae و Ganelidae هر کدام با 2 درصد، تعلق داشت. در بین خانواده‌های مناطق مطالعاتی جزر و مدی، خانواده Dotillidae با 30 درصد بیشترین فراوانی نسبی و خانواده Pilumnidae با 2 درصد کمترین فراوانی نسبی را در طول سال از خود نشان داده‌اند. بررسی شاخص‌های اکولوژیک و تأثیر فاکتورهای محیطی با توجه به بروز پدیده آب‌وهوایی مانسون در منطقه، بر روی مناطق مطالعاتی جزر و مدی و گونه‌های خرچنگ، طی سه فصل پیش مانسون (اردیبهشت)، مانسون (شهریور و مهر) و پس مانسون (اسفند)، بیشترین میزان شاخص‌های تنوع زیستی (0/96) و غنای گونه‌ای (0/79) را به ترتیب در فصول پیش مانسون و مانسون نشان داد. تنوع و فراوانی در فصل مانسون در اثر پدیده مانسون و تغییر شرایط اقلیمی پایین‌تر از دو فصل دیگر بود. از بین مناطق مطالعاتی جزر و مدی، بندر جاسک و خور خلاصی بالاترین میزان در شاخص‌های زیستی را دارا بوده و بندر سیریک پایین‌ترین میزان را دارا بوده است. بیشترین شباهت بین مناطق مطالعاتی، بین بندر سیریک و ساحل ونک به ثبت رسید.

کلیدواژه‌ها: فصول مانسونی، خرچنگ‌های حقیقی، مناطق جزر و مدی، دریای عمان